

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทรงพระเจริญ

๖๐ ปี ๖๐ อัมฤตภาพดี น้อมเกล้าฯ ถวายในมหามงคล

(โครงการตามรอยเบื้องพระยุคลบาทด้วยความรักและความดี)

เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร

“เศรษฐกิจพอเพียง” **Sufficiency Economy**

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส
ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อให้รอดพ้น
จากความยากจน สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน
ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร.9

ทางสายกลาง

พอประมาณ

มีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกัน
ในตัวที่ดี

เงื่อนไขความรู้
(รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)

เงื่อนไขคุณธรรม
(ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน)

นำไปสู่

ชีวิต

เศรษฐกิจ

สังคม

สิ่งแวดล้อม

สมดุล

มั่นคง

ยั่งยืน

การเกษตรทฤษฎีใหม่ (New Theory Agriculture)

ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีต จนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขต ที่มีฝนค่อนข้างน้อยและส่วนมากเป็นนาข้าว และพืชไร่

เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูก ได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และ มีความเสี่ยงกับความเสียหาย อันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศและฝนทิ้งช่วง

ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทาน
พระราชดำริ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความ
ยากลำบากดังกล่าว ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติ โดยเฉพาะ
การขาดแคลนน้ำ ได้โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก

พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า
"ทฤษฎีใหม่" เป็นแนวทางหรือ
หลักการในการบริหารการ
จัดการที่ดินและน้ำ เพื่อ
การเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้
เกิดประโยชน์สูงสุด

เกษตรทฤษฎีใหม่คืออะไร

คือแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรได้

บริหาร และจัดการเกี่ยวกับดิน น้ำ ให้มีประโยชน์

สูงสุด เพื่อบังเกิดผลผลิตและรายได้มาเลี้ยงตนเองและ

ครอบครัวอย่างเพียงพอ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

พร้อมกับช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

ประโยชน์ของเกษตรทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ นั้น พอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ได้ ดังนี้

อยู่อย่างพอเพียง
นะลูก

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตราในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยากและเลี้ยงตนเองได้

2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อยก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระ มา
ปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้ แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ โดยไม่
ต้องเบียดเบียนชลประทาน

ผมหล่อไหมพี่

3. ในปีที่ฝนตกตาม
ฤดูกาล โดยมีน้ำดีตลอดปี
ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถ
สร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้น
ได้

4. ในกรณีที่เกิด
อุทกภัยก็สามารถที่จะ
ฟื้นตัว และช่วยตัวเอง
ได้ในระดับหนึ่ง โดย
ทางราชการไม่ต้อง
ช่วยเหลือมากเกินไป
อันเป็นการประหยัด
งบประมาณด้วย

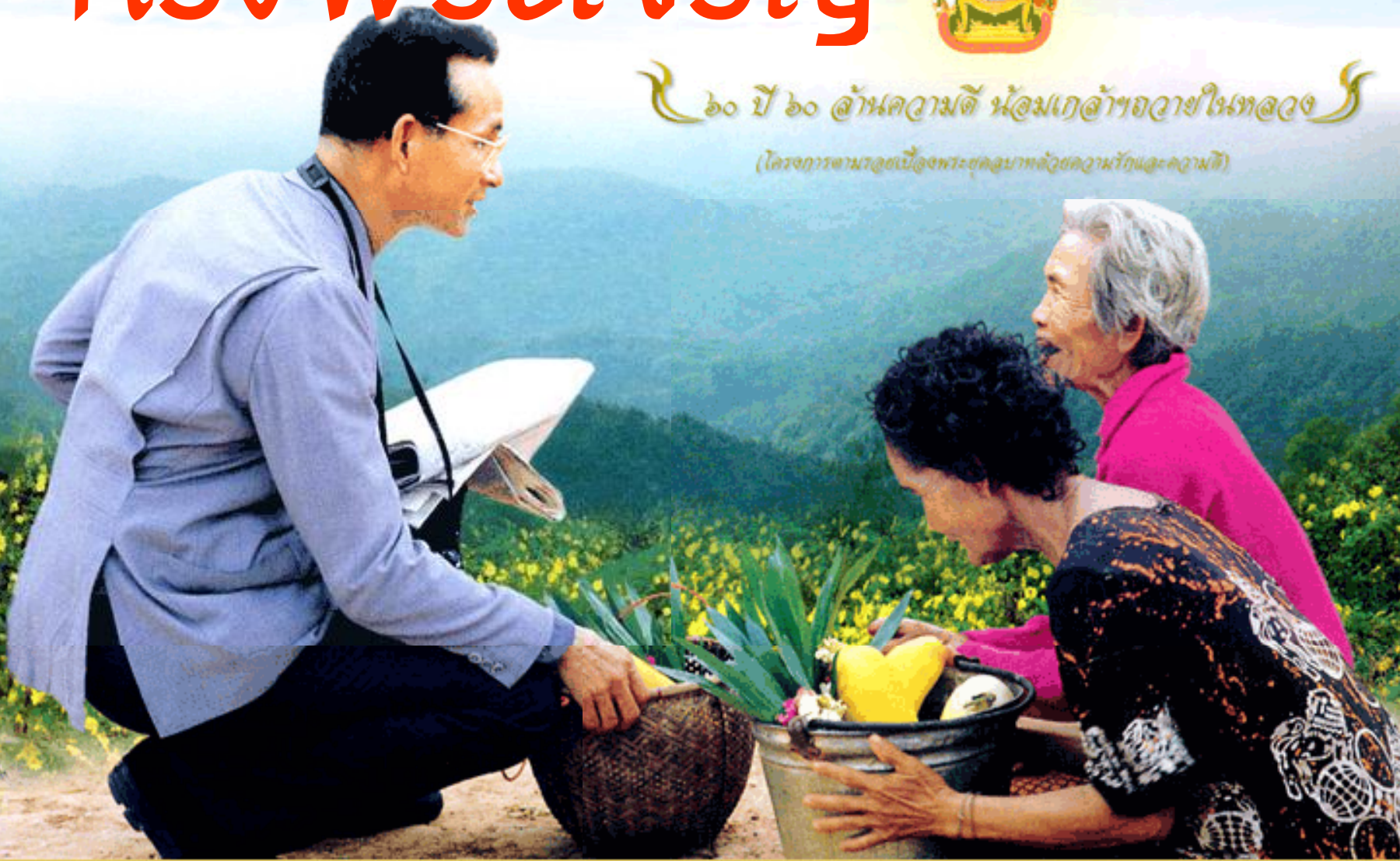

ทรงพระเจริญ

๖๐ ปี ๖๐ อำนวยความดี น้อมเกล้าฯ ถวายในทูลฉลอง

(โครงการตามรอยเบื้องพระยุคลบาทด้วยความรักและความดี)

ทฤษฎีใหม่ มีหลักการอย่างไร:

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็ก ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน

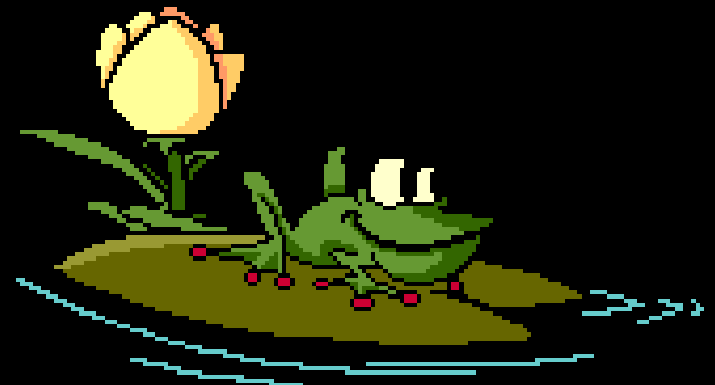
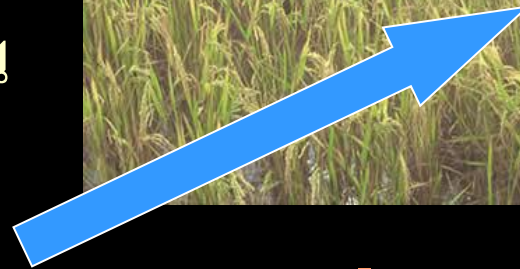
2. มีการคำนวณโดยหลักวิชาการ เกี่ยวกับปริมาณน้ำ ที่จะกักเก็บให้พอเพียง ต่อการเพาะปลูกได้ตลอดปี

3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบ สำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยมีถึง 3 ขั้นตอน (ดังรายละเอียดต่อไป)

แนวทางสำคัญ

1. เป็นระบบการผลิตแบบ

พอเพียง ที่เกษตรกรสามารถ
เลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่
ประหยัดก่อน ทั้งนี้ชุมชนต้องม
ีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจใน
การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ทำนองเดียวกับการ
"ลงแขก" แบบดั้งเดิม เพื่อลด
ค่าใช้จ่าย

2. ข้าวเป็นปัจจัยหลัก ที่
ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค
ดังนั้น จึงประมาณว่า ครอบครัวหนึ่งทำนา 5 ไร่ จะ ทำให้
มีข้าวพอกินตลอดปี โดยไม่
ต้องซื้อหาในราคาแพง เพื่อ
ยึดหลักพึ่งตนเองได้

3. ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะ
ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกันที่ดินส่วนหนึ่ง
ไว้ขุดสระน้ำ โดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะทำการเพาะปลูก
ได้ตลอดปี ทั้งนี้ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่า ต้องมี
น้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ

ฉะนั้น

เมื่อทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่
หรือไม้ผลอีก 5 ไร่ (รวม
เป็น 10 ไร่) จะต้องมีน้ำ
10,000 ลูกบาศก์เมตร/ปี

4. การจัดแบ่งแปลงที่ดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจาก อัตราถือ
ครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่

อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกร มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือ
มากกว่านี้ ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 ไปเป็นเกณฑ์
ปรับใช้ได้ ตามความเหมาะสม

สระน้ำ

นาข้าว

พืชไร่และไม้ผล

อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตรหรือหลักการ
โดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความ
เหมาะสมโดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝนและ
สภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีภาคใต้ที่มีฝนตกชุกกว่าภาคอื่น หรือ
หากพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำมาเติมสระได้ต่อเนื่อง ก็อาจลดขนาดของบ่อ
หรือสระน้ำให้เล็กลง เพื่อเก็บ
พื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้

ขั้นตอนของการเกษตรทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่หนึ่งพออยู่พอกิน

ฐานการผลิต ความพอเพียง เน้นถึงการผลิตที่พึ่งพาตนเอง สร้างความเข้มแข็งของตนเอง ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเอง กล่าวคือ "พออยู่พอกิน" ไม่อดอยาก ซึ่งในขั้นตอนนี้ เป็นเรื่องของ **การจัดการพื้นที่การเกษตรออกเป็น 4 ส่วน** สักส่วน การใช้พื้นที่ทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ตัวเลขง่ายต่อการจดจำในพื้นที่ 15 ไร่ ดังนี้ **30:30:30:10** (พื้นที่ทำนา 30% สระน้ำ 30% พื้นที่ปลูกพืชแบบผสมผสาน และที่อยู่อาศัย)

พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง คือ ข้าว คือ พื้นที่ทำนาในการปลูกข้าวเพื่อ
การบริโภค ข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ
ระดับประเทศ และระดับครอบครัว ข้าวเป็นสินค้าที่เกษตรกร
สามารถเก็บไว้ได้นาน

คนไทยบริโภคข้าวเฉลี่ยคน
ละ 200 กิโลกรัมข้าวเปลือก ต่อปี
เกษตรกรมีครอบครัวละ 3-4
คน ดังนั้นควรปลูกข้าว 5 ไร่
ผลิตผลประมาณ 30 ถัง ซึ่ง
เพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี

พื้นที่ส่วนที่สอง คือ สระน้ำ สระน้ำในไร่นา มีวัตถุประสงค์
เพื่อใช้ในการเกษตรกรรมเป็นหลัก ดังนั้นหากเกษตรกรรมมีสระน้ำก็
เปรียบเสมือนมีตุ่มเก็บกักน้ำในฤดูฝน การที่เกษตรกรรมมีสระน้ำใน
ไร่นา ยังแสดงถึงการมีหลักประกันความเสี่ยงในการผลิตทาง
การเกษตร นอกจากนี้ สระน้ำยังเป็นทรัพยากรในการสนับสนุน
การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ การคำนวณว่าต้องมีน้ำ 1,000
ลูกบาศก์เมตรต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดย
ประมาณ และบนสระน้ำอาจสร้าง
เล้าไก่ เล้าหมูไว้ด้วย เพราะฉะนั้น
พื้นที่ 10 ไร่ ต้องใช้น้ำอย่างน้อย
10,000 ลูกบาศก์เมตร

พื้นที่ส่วนที่สาม คือ ปาลูกพืชแบบผสมผสาน มีทั้งไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร และไม้ดอกไม้ประดับ เป็นแหล่งอาหาร ไม้ใช้สอยและเพิ่มรายได้ การปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดจะช่วยรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ส่วนที่ดี คือ ที่อยู่อาศัย เป็นที่อยู่อาศัยหรือบ้านไว้ดูแล
เรือนสวนไร่นา และบริเวณบ้าน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น
มีไม้ผลหลังบ้านไว้บริโภคปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร นำเศษ
วัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ยหมัก เพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้าง
คุณค่าอาหารและโภชนาการ ตลอดจนเสริมรายได้ นอกจากนี้
มูลสัตว์ยังเป็นปุ๋ยใช้ในการปรับปรุงดินได้อีกด้วย

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่สอง ขั้นก้วหน้า

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกร รวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้านต่างๆดังนี้

(1) การผลิต

(พันธุ์พืช เตรียมดิน ขนปรุประทาน)

- เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำ และอื่น ๆ เพื่อ การเพาะปลูก

(2) การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้งฉาง การจำหน่ายผลผลิต)

- เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขาย
ผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน
การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการ
รวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

(3) ความเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)

- ในขณะเดียวกันเกษตรกรก็ต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร
โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร การกินต่าง ๆ
กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

(4) ศวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)

- แต่ละชุมชนควรมีศวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มี
สถานีนอนำมัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์
ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

(5) การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)

- ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มี
กองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา

- ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคม
และจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม ขั้นพัฒนา

เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ **ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน** เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
 - ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ
- (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)

ข้อควรพิจารณาก่อนการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีใหม่

1. การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่นั้น มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้นเกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย

2. การขุดสระน้ำนั้น จะต้องสามารถเก็บกักน้ำได้ เพราะสภาพดินในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ดินร่วน ดินทราย ซึ่งเป็นดินที่ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ หรือเป็นดินเปรี้ยว ดินเค็ม ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับพืชที่ปลูกได้ ฉะนั้น จะต้องพิจารณาให้ดีและควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน

3. ขนาดของพื้นที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณ และคำนึงจากอัตราการถือครองที่ดิน ถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ แต่ให้พึงเข้าใจว่าอัตราส่วนเฉลี่ยขนาดพื้นที่นี้มีใช้หลักตายตัว หากพื้นที่การถือครองของเกษตรกรจะมีน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ ก็ สามารถนำอัตราส่วนนี้ (30:30:30:10) ไปปรับใช้ได้ตามความ เหมาะสม

สระน้ำ

ป่าห

นาข้าว

พืชไร่และไม้ผล

4. การปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าวซึ่งเป็นพืชหลัก ไม้ผล พืชผัก พืชไร่ และพืชสมุนไพร อีกทั้งยังมีการเลี้ยงปลา หรือสัตว์อื่น ๆ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาบริโภคได้ตลอดทั้งปี เป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการอาหารสำหรับครอบครัวได้ และส่วนที่เหลือสามารถจำหน่ายได้เป็นรายได้แก่ครอบครัวได้อีก

5. ความร่วมมือร่วมใจ
ของชุมชน จะเป็นกำลังสำคัญ
ในการปฏิบัติตามหลักทฤษฎี
ใหม่ เช่น การลงแรง
ช่วยเหลือกัน หรือที่เรียกว่า
“การลงแขก” นอกจากจะทำ
ให้เกิดความรักความสามัคคี
ในชุมชนแล้ว ยังเป็นการลด
ค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน
ได้อีกด้วย

6. ในระหว่างการขุดสระน้ำ จะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก หน้ำดินซึ่งเป็นดินดีควรนำไปกองไว้ต่างหาก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่าง ๆ ในภายหลัง โดยนำมาเกลี่ยคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี ซึ่งอาจนำมาถมทำขอบ สระน้ำหรือยกร่องสำหรับปลูกไม้ผล

พืชที่ควรปลูกและสัตว์ที่ควรเลี้ยง

ไม้ผล : ใต้แก้ว มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน
ละมุด ส้ม กล้วย น้อยหน่า มะละกอ กระท้อน

ขนุน

มะม่วง

กระท้อน

ผักยีนต้น ได้แก่ แคบ้าน มะรุม สะเดา ขี้เหล็ก กระถิน เป็นต้น

ผักล้มลุก : ได้แก่ มันเทศ เพือก ถั่วฝักยาว มะเขือ

ถั่วฝักยาว

มะเขือขี้ปลา

พริก

ฟักทอง

ถั่วพุด

มะม่วง

ไม้ดอก : ได้แก่ มะลิ คาวเรือง กุหลาบ รัก และช่อนกลิ่นเป็นต้น

กุหลาบ

ช่อนกลิ่น

คาวเรือง

มะลิ

สมุนไพรและเครื่องเทศ : ได้แก่ หอม พลุ พริกไทย บุก

บัวบก มะเกลือ ชุมเห็ด หญ้าแฝก และพืชผักบางชนิด เช่น กระเพรา โหระพา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้

ไม้ใช้สอยและเชื้อเพลิง : ไม้แก่น

ไม้ มะพร้าว ตาล มะขามเทศ สะแก
ทองหลาง จามจุรี กระถิน ยูคา
ลိบตั๊ส สะเดา ขี้เหล็ก ประดู่ ชิงชัน
และ ยางนา เป็นต้น

พืชไร่ : ข้าวโพด ถั่วเหลือง
ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย มัน
สำปะหลัง ตะกั่ว ถั่ว เป็นต้น

สัตว์ที่ควรเลี้ยง

ได้แก่สัตว์ที่เลี้ยง
ง่าย และอาศัย
แรงงานในการเกษตร
เช่น เป็ด ไก่ สุกร โค
กระบือ เป็นต้น

กระบือ

โค

ไก่พื้นเมือง

เป็ด

สุกร

ปลาที่ควรเลี้ยง

ได้แก่ปลาที่เลี้ยงง่าย
โตเร็ว และนำมาเป็น
อาหารประจำวันได้
เช่น ปลาดุก ปลาช่อน
ปลาทะเพียน ปลานิล
ปลาไน เป็นต้น

ปลาทะเพียน

ปลานิล

ปลาช่อน

ปลาช่อน

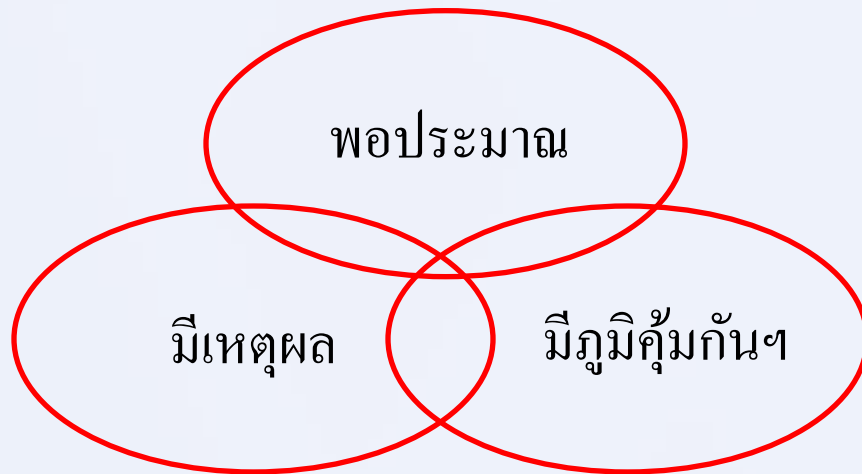

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอเพียง หมายถึง

- ความพอประมาณ
- ความมีเหตุผล
- การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการ

มีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

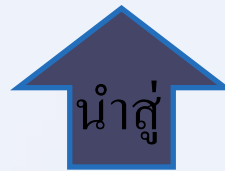
หลักการ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สมดุล / พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

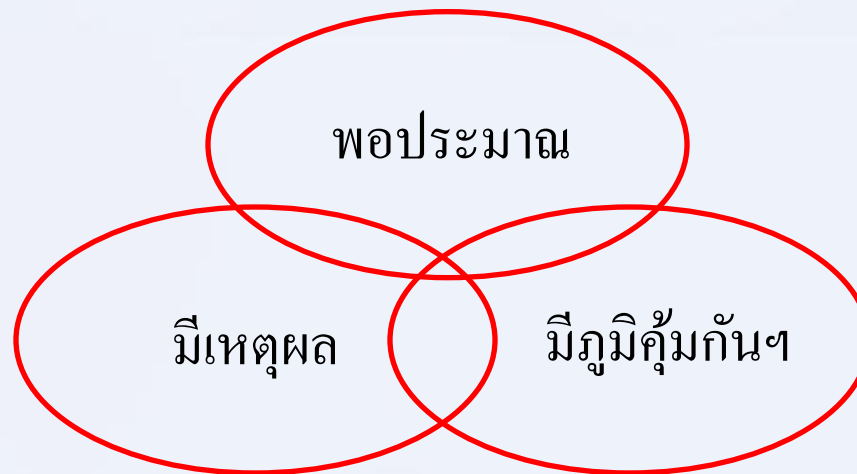
ในด้านวัตถุ / สังคม / สิ่งแวดล้อม / วัฒนธรรม

ทางสายกลาง >> พอเพียง

เงื่อนไขความรู้

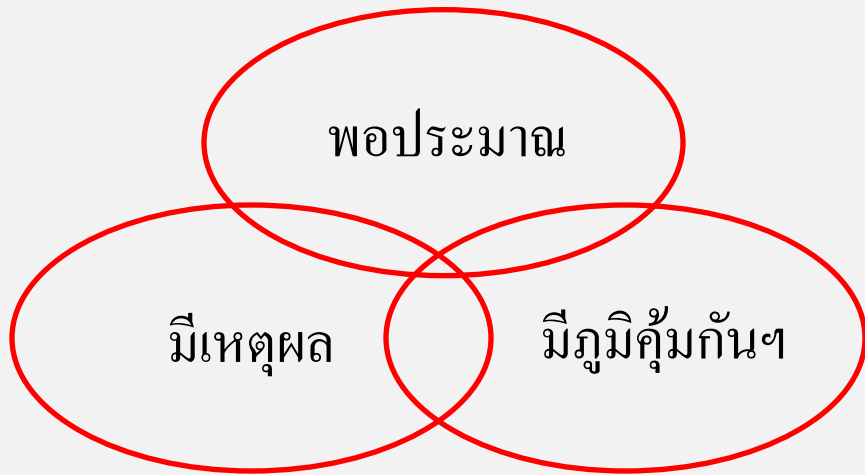
- รอบรู้
- รอบคอบ
- ระมัดระวัง

เงื่อนไขคุณธรรม

- ซื่อสัตย์สุจริต
- อุดمان
- เพียร
- มีสติ
- ปัญญา

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา

- จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง
- สร้างวัฒนธรรมองค์กร
- ใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียง
- ปลุกฝังให้เป็นวิถีชีวิต
- ชุมชนสัมพันธ์

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนะแนว

- ให้บริการแนะแนว
- ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมนักเรียน

- ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด
- ผู้บำเพ็ญประโยชน์
- โครงการ
- ชมรม ชุมชม ฯลฯ

กิจกรรมเพื่อสังคม / จิตสาธารณะ

เน้นการมีส่วนร่วม การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

- กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ชั้นปี (รายวิชาพื้นฐาน)
- จัดทำหน่วย / แผนการเรียนรู้
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทำสื่อ / แหล่งเรียนรู้
- จัดทำเครื่องมือวัด / ประเมินผล
- เกณฑ์การผ่านระดับชั้น

แนวทางการนำหลักปรัชญา

ขอเศรษฐกิจพอเพียง

ไปปรับใช้ในโรงเรียน

การบริหารจัดการ

กำหนดเป็นนโยบาย

- วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ แผนปฏิบัติการ
- งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล บริหารทั่วไป
ชุมชนสัมพันธ์
- นำหลักการทรงงาน มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา
- เน้นการบริหารทรัพยากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม รู้รักสามัคคี ไม่ประมาท

หลักสูตรการเรียนการสอน

สอนวิชา “เศรษฐกิจพอเพียง”

จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม / หลักสูตรท้องถิ่น
ที่สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการ
โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตร

การเรียนการสอน

แหล่งเรียนรู้

สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเรียนการสอน

จัดทำหน่วย / แผนการเรียนรู้

หรือสื่อการเรียนรู้ที่บูรณาการ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ลักษณะของกิจกรรม

- ต่อยอดหรือพัฒนางิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิสังคม / บริบท
- ดำเนินการหลักโดยผู้เรียน ด้วยความสมัครใจ โดยมีครูช่วยสนับสนุน
- ผู้เรียนใช้หลักคิด / หลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักวิชาการ
อย่างสมเหตุสมผล
- มีการวางแผนอย่างรอบคอบ คำนึงถึงความเสี่ยงต่าง ๆ
- ส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม

ตัวอย่าง

- มีวินัยในการใช้จ่าย
- ประหยัด / อคออม
- พึ่งตนเอง ในการผลิต หรือสร้างรายได้
- เห็นค่าการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ช่วยเหลือสังคม / ชุมชน
- รักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สืบสานวัฒนธรรม / ประเพณีไทย
- ส่งเสริมการปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา
- ร่วมสร้างความสามัคคี ฯลฯ

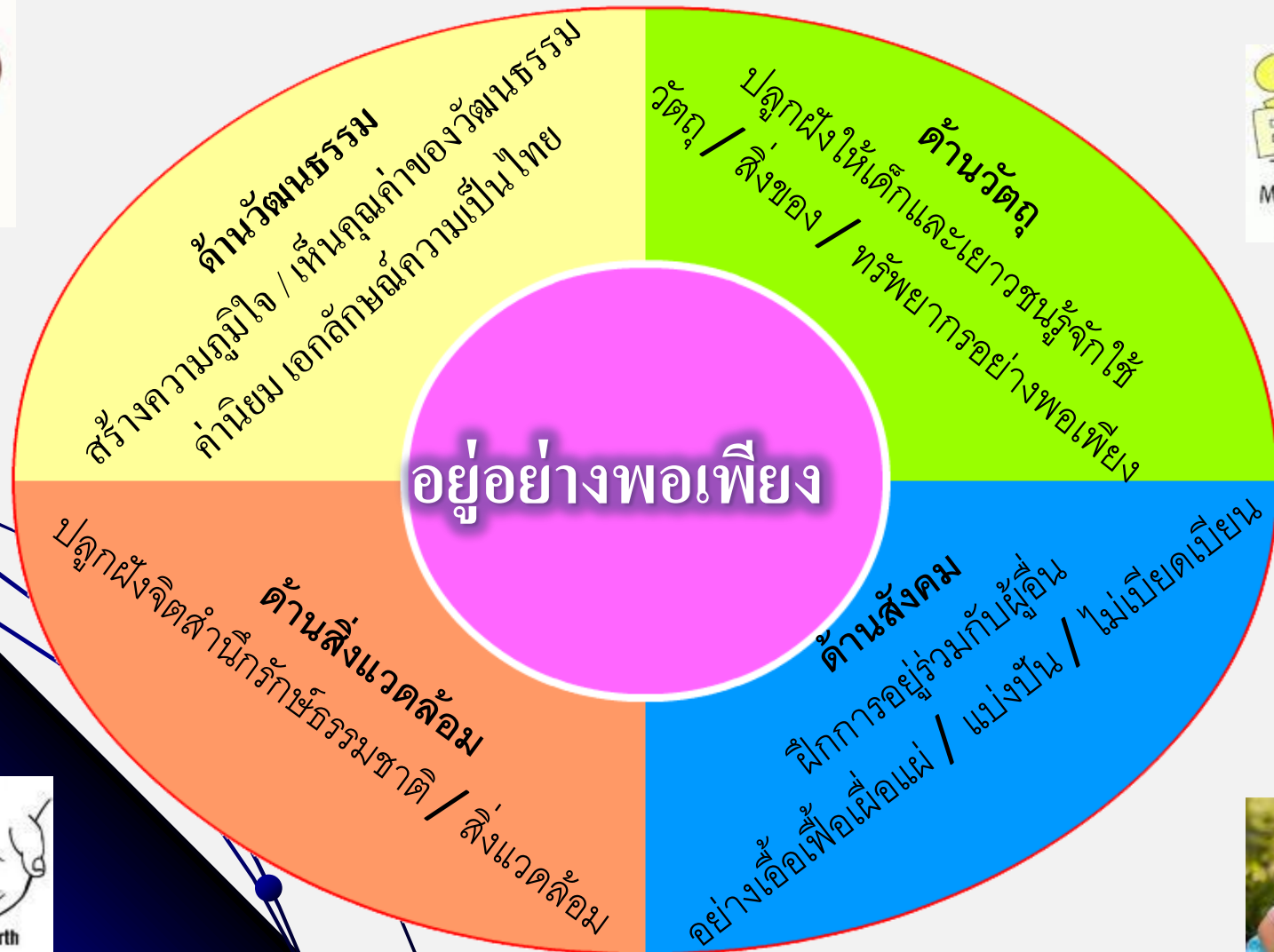
- มีวินัยในการใช้จ่าย

- ร่วมสร้างความสามัคคี ฯลฯ

เป้าหมาย “นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง”

สมดุสหสพรมรรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

ภาพความสำเร็จ

สถานศึกษา

นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหาร ครู

บุคลากรทางการศึกษา

มีความรู้ ความเข้าใจ
และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

นักเรียน

มีความรู้ ทักษะ ปฏิบัติตน และดำเนินชีวิต
ตามปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่อย่างพอเพียง”

ดำเนินชีวิต และมีการพัฒนา
ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ปกครอง ชุมชน

แนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “อยู่อย่างพอเพียง”

พอประมาณ

มีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกัน

1. การพัฒนาหลักสูตร

2. การจัดการเรียนการสอน

3. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

4. การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา

5. การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

6. การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

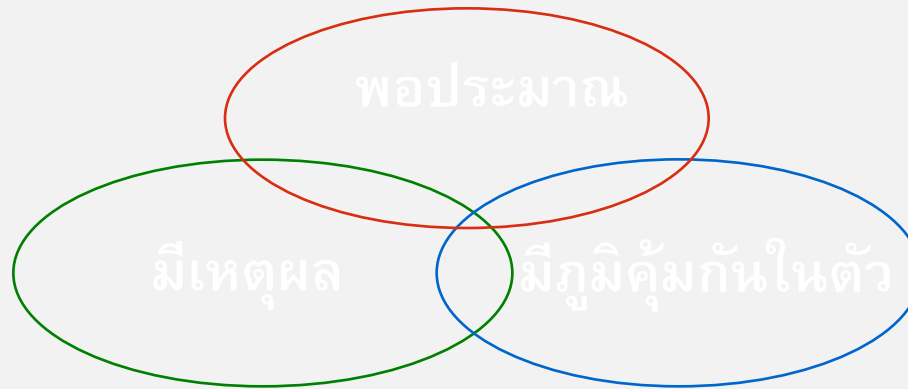
“เศรษฐกิจพอเพียง
เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต
รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน
เปรียบเสมือนเสาเข็ม
ที่รองรับบ้านเรือน
ตัวอาคารไว้นั่นเอง
สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้
ก็อยู่ที่เสาเข็ม

แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม
และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทางสายกลาง ►► พอเพียง

เงื่อนไขความรู้
รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง

เงื่อนไขคุณธรรม
ซื่อสัตย์สุจริต อุดหนุน เพียร มีสติ ปัญญา

เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม

ก้าวหน้า อดทน มั่นคง และยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

หลักของความพอประมาณ (พอดี) 5 ประการ

1.พอดีด้านจิตใจ

เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม

2.พอดีด้านสังคม

ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

3.พอดีด้านทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบและเกิดความยั่งยืน
สูงสุด

4.พอดีด้านเทคโนโลยี

รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการ
เป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและพัฒนาจากภูมิปัญญา
ชาวบ้านก่อน

5.พอดีด้านเศรษฐกิจ

เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน
สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

หลักของความมีเหตุผล 5 ประการ

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิต

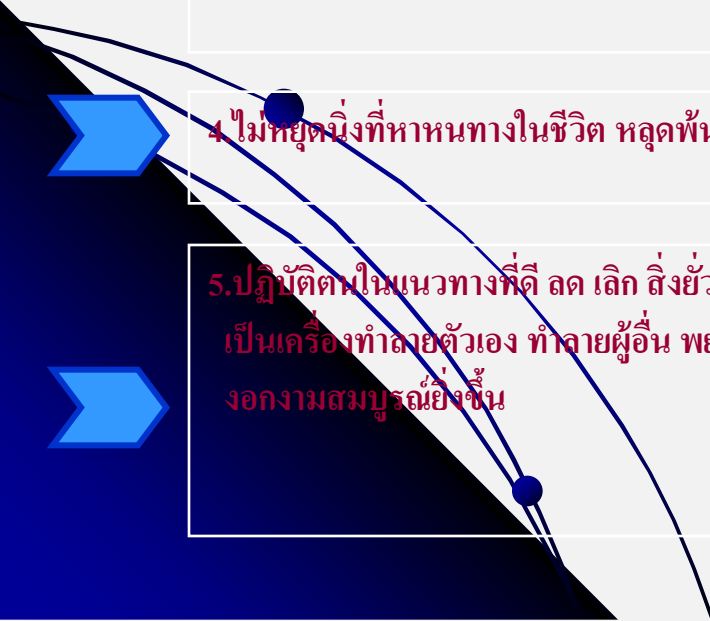
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

4. ไม่ยึดมั่นที่หาหนทางในชีวิต หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด เลิก สิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ไม่ก่อความชั่วให้ เป็นเครื่องทำลายตัวเอง ทำลายผู้อื่น พยายามเพิ่มพูนรักษาความดี ที่มีอยู่ให้ งอกงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลักของควมมีภูมิคุ้มกัน
2 ประการ

ภูมิปัญญา : มีความรู้ รอบครอบ และระมัดระวัง

ภูมิธรรม : ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทนและแบ่งปัน

พอเพียง คือ ไม่เบียดเบียน

ความพอเพียงนี้ อาจจะมีของหรูหราก็ได้
แต่จะต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น
ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง
ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง

พระราชดำรัส (๔ ธ.ค. ๒๕๔๑)

โลภน้อย คือ พอเพียง

คนเราถ้าพอในความต้องการ
ก็มีความโลภน้อย

เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย.
ถ้าทุกประเทศมีความคิด-อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ-
มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง
หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง
ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข.

พระราชดำรัส (๔ ธ.ค. ๒๕๔๑)

เป้าหมายของการพัฒนา

การพัฒนาคนให้ **พออยู่พอกิน → อยู่ดีมีสุข**

พึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง **มีศักยภาพ / มีทางเลือก**

สุขภาพ ความรู้ ทักษะ อาชีพ เสรีภาพ

อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข

ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบ แบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

มีจิตเมตตา จิตสาธารณะ

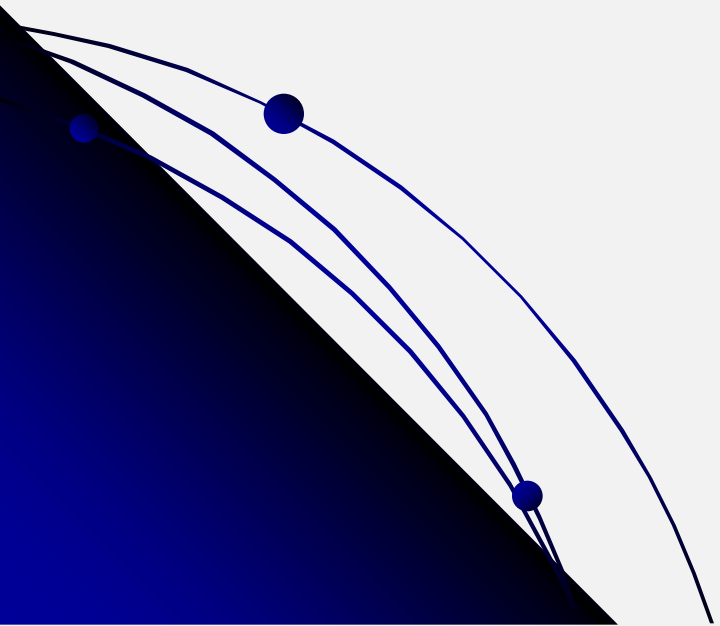
อยู่ร่วมกับธรรมชาติ & สิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

ไม่ทำลาย เห็นคุณค่า อนุรักษ์

สรุปเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

- เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ที่ใช้คุณธรรมนำความรู้
- เป็นการพัฒนาตัวเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน
- เป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างคนกับคนในสังคม และคนกับธรรมชาติ

การประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

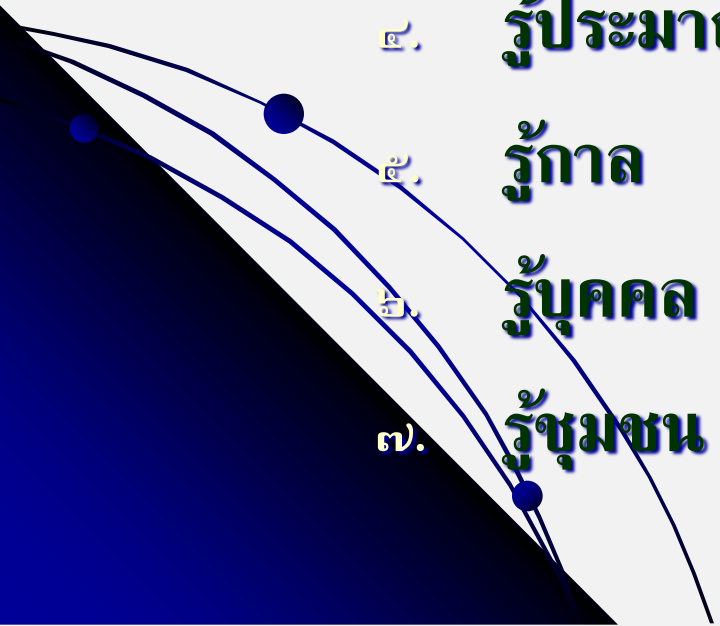
- โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเอง เป็นหลัก
การทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง
- พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร ความสมเหตุสมผล
และการพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ
- การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้น บนพื้นฐานของความสมดุลในแต่
ละส่วน แต่ละระดับ
- ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงจิตใจ และวัฒนธรรม

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ

ด้านเศรษฐกิจ	ลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้/ใช้ชีวิตอย่างพอควร/คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ/มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป/การเผื่อทางเลือกสำรอง
ด้านจิตใจ	มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ / มีจิตสำนึกที่ดี / เอื้ออาทร ประณีประนอม / นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
ด้านสังคม	ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน / รู้รักสามัคคี / สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ / เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
ด้านเทคโนโลยี	รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) / พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน / ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

ตัวอย่างแนวทางการวิเคราะห์ความพอเพียง โดยใช้ หลักสัปปุริสธรรม ๗

๑.	รู้เหตุ	}	ความมีเหตุมีผล
๒.	รู้ผล		
๓.	รู้ตน	}	ความพอประมาณ
๔.	รู้ประมาณ		
๕.	รู้กาล	}	มีภูมิคุ้มกันที่ดี
๖.	รู้บุคคล		
๗.	รู้ชุมชน		

คุณลักษณะของกิจกรรม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

- พอเหมาะกับสภาพ/อัตราภาพของตน
(ปัจจัยภายใน)
- พอควรกับภูมิสังคม/
(ปัจจัยภายนอก)

(สมดุล)

ความมีเหตุมีผล

- รู้สาเหตุ – ทำไม
- รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
- วิชาการ/กฎหมาย/ความเชื่อ/ประเพณี
- รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ

(รอบรู้/สติ ปัญญา)

มีภูมิคุ้มกันที่ดี

- คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ
- รู้เท่าทันและเตรียมความพร้อม
(วางแผน/รอบคอบ/เรียนรู้/พัฒนาตน/จิตสาธารณะ/รักสิ่งแวดล้อม)

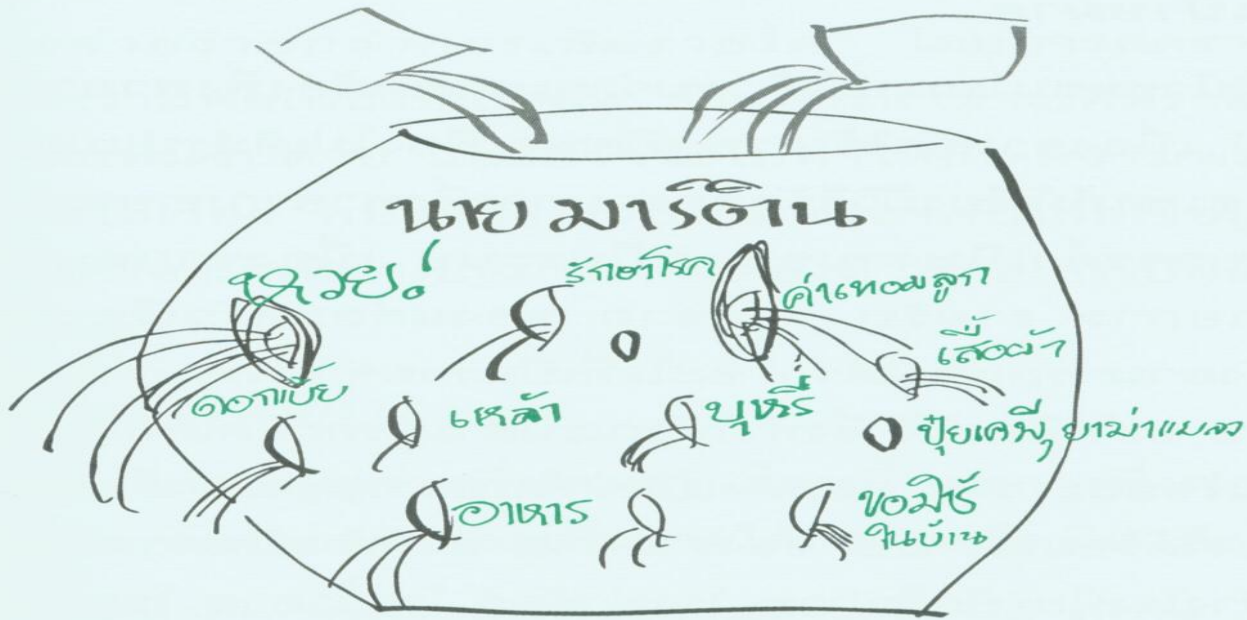
(ไม่ประมาท)

สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ในที่สุด

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครอบครัว

แผนภาพที่ ๔-๑

พวกเขาจะเลือกหาน้ำใส่ตุ่ม หรือ จะอุดรูรั่วของตุ่มก่อน?

พวกาเราจะเลือกเขานี้ไปตั้งตุ้ม หรือ
จะอุดรูรั่วตุ้ม ก่อน ?

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

พอประมาณ : รายจ่ายสมดุลกับรายรับ

มีเหตุมีผล : ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล / มีความจำเป็น / ไม่ใช่สิ่งของ
เกินฐานะ / ใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด

มีภูมิคุ้มกัน : มีเงินออม / แบ่งปันผู้อื่น / ทำบุญ

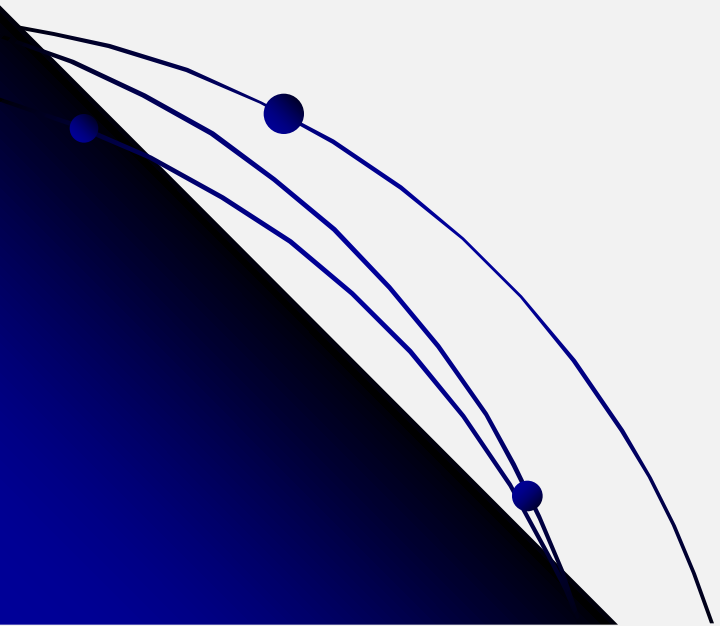
ความรู้คู่คุณธรรม : ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจ
และดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการ
เปลี่ยนแปลง

สรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

- การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดได้หลายด้าน และหลายรูปแบบ **ไม่มีสูตรสำเร็จ** แต่ละคนจะต้องพิจารณา **ปรับใช้** ตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และสถานะ ที่ตนเผชิญอยู่

- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้เรา **“นึกคิด”** ว่ามี ทางเลือกอีกทางหนึ่ง ที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืน มั่นคง และ สมดุลในระยะยาว

เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๑. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง ● ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล อย่างพอประมาณ ประหยัด เท่าที่จำเป็น	● บันทึกบัญชีรายรับและ รายจ่าย ● วิเคราะห์บัญชีรายรับและ รายจ่าย ● แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ● ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บริโภคเพื่อลดรายจ่ายที่ ฟุ่มเฟือย

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๒. รู้จักออมเงิน มีกลไก ลดความเสี่ยง • ระบบสวัสดิการ • ระบบออมเงิน • ระบบสหกรณ์ • ระบบประกันต่าง ๆ	• ออมอย่างพอเพียง • สวัสดิการการออม • จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ ออมทรัพย์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๓. รู้จักประหยัด ● ใช้และกินอย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย ● ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น ● ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	● ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้ ● เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไข่กิน ไข่ขาย ● ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน ● รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่ ● นำของเหลือใช้ มาทำให้เกิดประโยชน์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๔. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ โดยผลิต หรือสร้างรายได้ ที่ ● สอดคล้องกับความต้องการ ● สอดคล้องกับภูมิสังคม ● สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ● สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น	เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภค และการผลิตที่หลากหลาย เช่น ● ปลูกพืชผักผสมผสาน ● ปลูกพืชสมุนไพรไทย ● ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ● จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านสังคม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๕. รู้จักช่วยเหลือสังคม หรือชุมชน - ปลูกจิตสำนึก สาธารณะ - ปลูกฝังความสามัคคี - ปลูกฝังความเสียสละ - เผยแพร่องค์ความรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่าน กิจกรรมรวมกลุ่มต่าง ๆ - จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข - จัดกิจกรรมช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาส - จัดค่ายพัฒนาเยาวชน - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านสิ่งแวดล้อม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๖. สร้างสมดุลของ ทรัพยากรธรรมชาติ - ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม - ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมใน ท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรใน ท้องถิ่น - ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวใน ท้องถิ่น	พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟู รักษา - โครงการชีววิถี - จัดอบรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ - จัดทำฝายแม้ว

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านวัฒนธรรม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๗. สืบสานวัฒนธรรมไทย - สร้างจิตสำนึกรักษ์ไทย รักบ้านเกิด - ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหาร ประจำท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทย และเพลงไทย - ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณ และโบราณสถาน	- ปลูกฝังมารยาทไทย - ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น - ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและ ภาษาประจำท้องถิ่น - ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและ โบราณสถาน - พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น - รณรงค์การใช้สินค้าไทย

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านวัฒนธรรม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
๘. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ● ปลุกจิตสำนึกความรักชาติ ● ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนาและศาสนาที่ตนศรัทธา ● จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์	• ให้ความสำคัญกับการรักษาศีลหรือสวดมนต์เป็นประจำ • ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา • ร่วมกันทะนุบำรุงศาสนาด้วยการปฏิบัติบูชา และการร่วมดูแลวัด และศาสนสถานต่าง ๆ

การเขียนแผนแบบบูรณาการ

- ยึดสาระสังคมเป็นหลัก เพราะสังคมจะมีหัวข้อ และเนื้อหาชัดเจนให้สอดคล้องความคิด/คุณค่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ลงไปได้
- ยุทธศาสตร์การสอนของครู สอดแทรกความรับผิดชอบ ความคิดอิสระ ริเริ่มสร้างสรรค์ลงไป
- เน้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว โดยมีครูคอยชักจูงให้คิดแบบ โยนิโสมนสิการ และมีกัลยาณมิตรคอยห่วงใย แนะนำ ด้วยความจริงใจ
- เพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างเกิดประโยชน์และเป็นสุข ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้

“เศรษฐกิจพอเพียง”

- เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

" เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า **Sufficiency Economy**
... คำว่า **Sufficiency Economy** นี้ไม่มีในตำรา
เศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าป็นทฤษฎีใหม่
... **Sufficiency Economy** นั้น ไม่มีในตำรา
เพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่ ...
และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า
เราก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการ
เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น.

“ พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม
2542 ”

● " อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า
ทุกคนครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง
จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป
แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียง
พอสมควร

บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้
แต่ขายในที่ที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก

" พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4
ธันวาคม 2540

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ

- ความพอประมาณ
- ความมีเหตุผล
- การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

+ 2 เงื่อนไข

- ความรอบรู้

- คุณธรรม

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

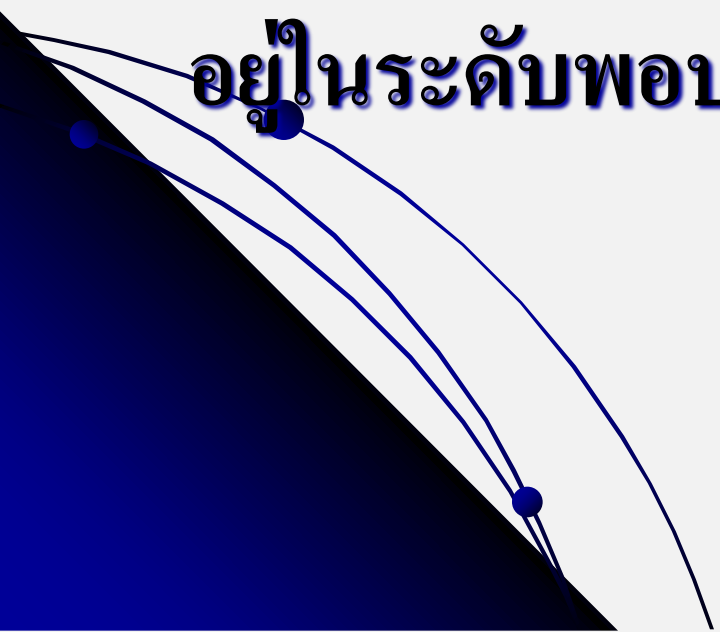
มีเหตุผล

ความพอประมาณ

เงื่อนไขความรู้ + เงื่อนไขคุณธรรม

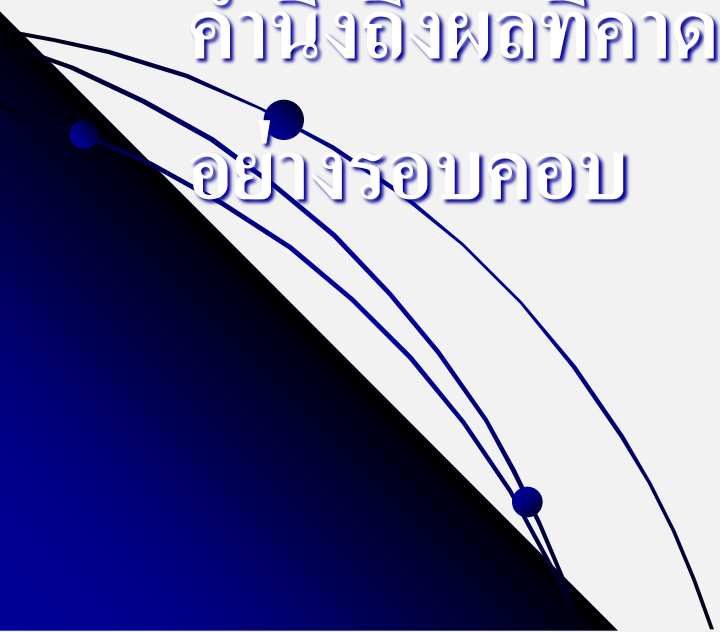
(รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) (ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน) อดทน

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

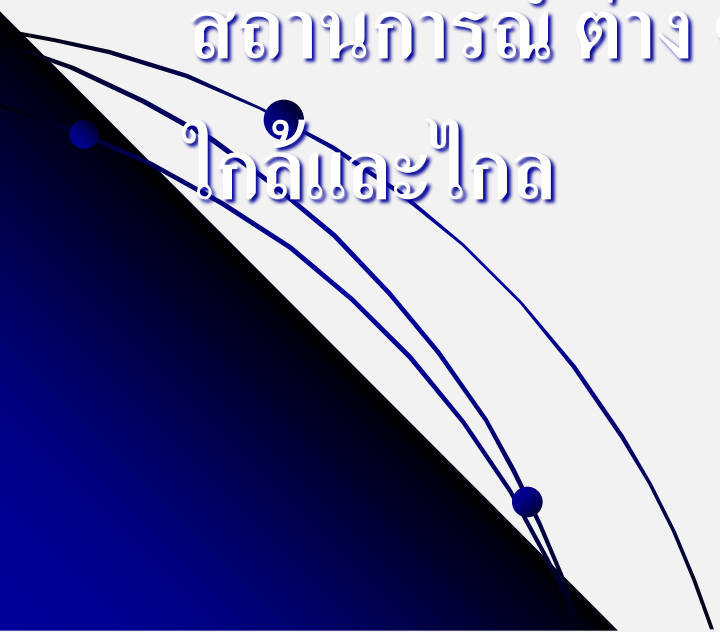

- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

อย่างรอบคอบ

- **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2 เงื่อนไข

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

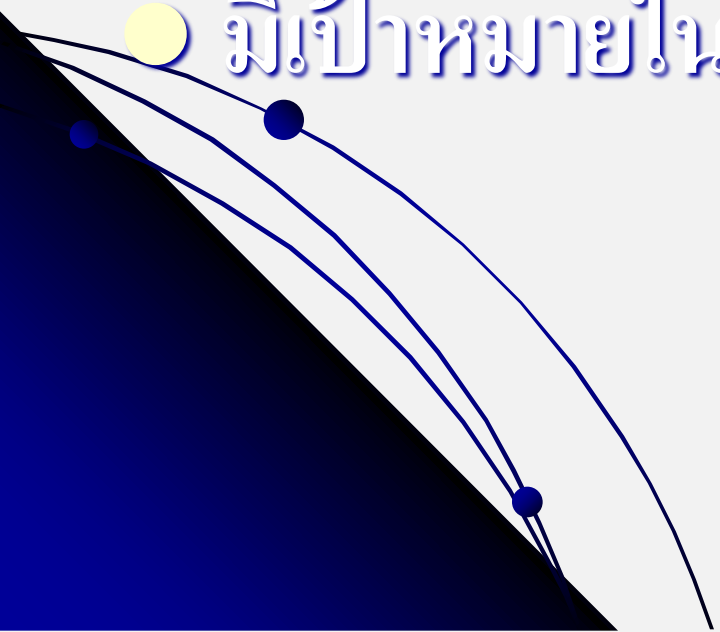
• **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

1. ความพอประมาณ

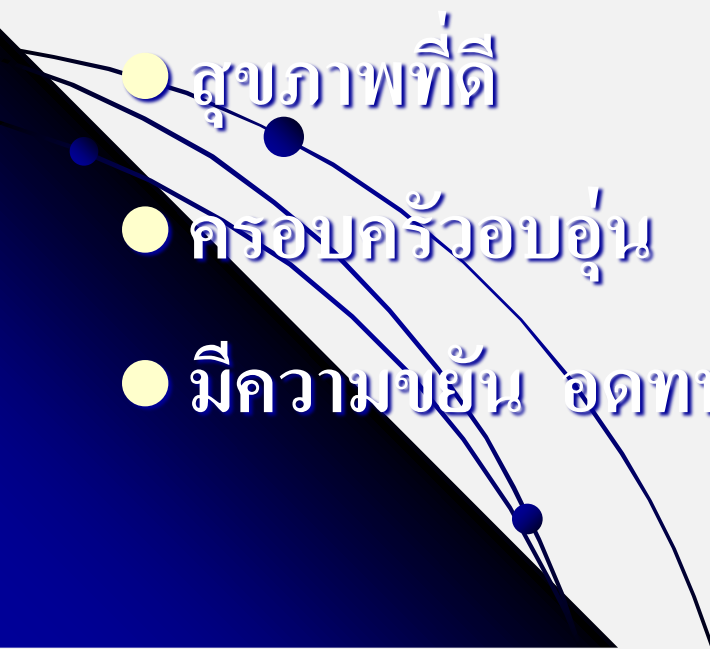
- เหมาะสมกับฐานะการเงิน
- เหมาะสมกับรายได้
- สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ
- ช่วงเวลาการประกอบอาชีพ
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางภูมิประเทศและสังคม

2. ความมีเหตุผล

- มีวินัยทางการเงิน ใช้เงินอย่างมีเหตุผล
- เป็นแรงจูงใจในการเดินทางไปสู่เป้าหมาย
- มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต

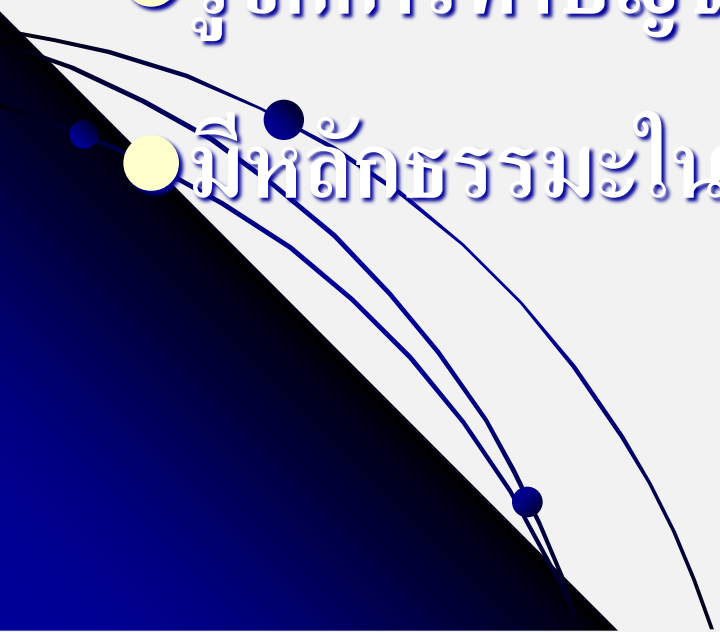

3. ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

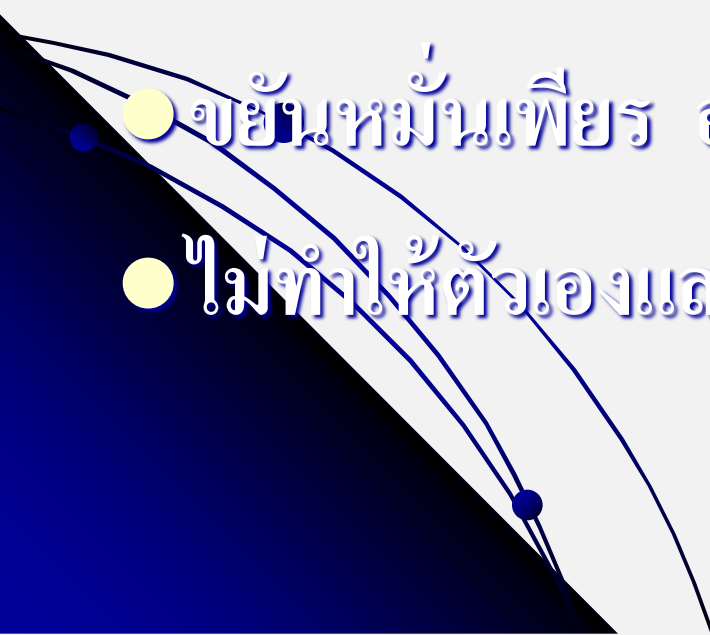
- ประหยัดคอดออม
 - ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม
 - มีความมั่นคงในชีวิตและครอบครัว
 - สุขภาพที่ดี
 - ครอบครัวอบอุ่น
 - มีความขยัน อดทน มุ่งมั่น
-

4. ความรู้

- รู้วิธีการวางแผนในการออมเงิน
- วิเคราะห์รายรับรายจ่าย
- รู้จักการทำบัญชี
- มีทัศนคติในการดำเนินชีวิต

5. คุณธรรม

- ความซื่อสัตย์ สุจริต
 - มีสติปัญญา ในการดำเนินชีวิต
 - ยึดธรรมะในการดำเนินชีวิต
 - ขยันหมั่นเพียร อดทน
 - ไม่ทำให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน การแบ่งปัน
-

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

● เศรษฐกิจพอเพียง มี 2 แบบ

1. แบบพื้นฐาน

- พอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว

2. แบบก้าวหน้า

- พอเพียงในระดับชุมชนและองค์กร

- พอเพียงในระดับประเทศ

● เกษตรทฤษฎีใหม่ มี 3 ขั้น

1. ขั้นที่ 1 การผลิตที่พึ่งพาตนเองแบบง่าย ๆ (30-30-30-10)

2. ขั้นที่ 2 รวมตัวกันเป็นองค์กร

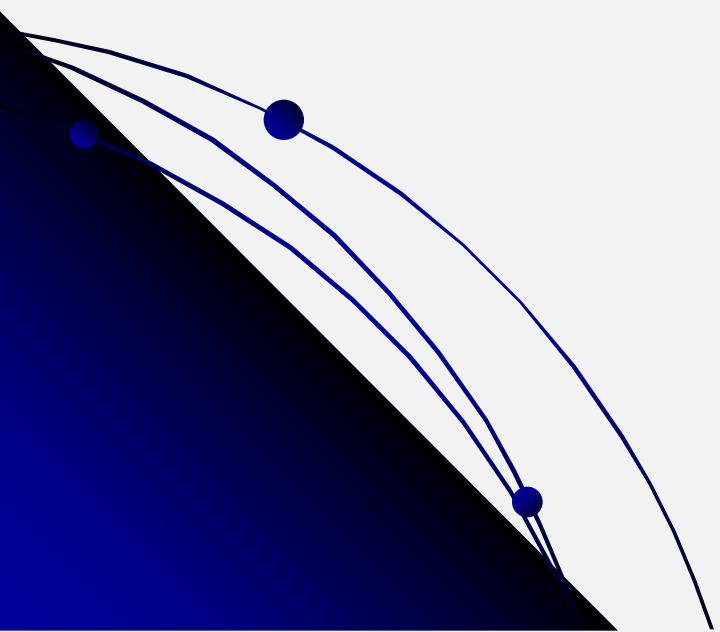
3. ขั้นที่ 2 ส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ

ทฤษฎีใหม่

- 30 % แหล่งน้ำ (3ไร่)
- 30 % นาข้าว (5ไร่)
- 30 % ปลูกสวนครัวและไม้ยืนต้น (5ไร่)
- 10 % ที่อยู่อาศัย (2ไร่)

แนวทางการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

- เน้นหาข้าวหาปลาก่อนหาเงินหาทอง คือ
ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขาย

1. การทำไร่นาสวนผสมและการเกษตรผสมผสาน

เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง

2. การปลูกพืชผักสวนครัวลดค่าใช้จ่าย

3. การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกและใช้วัสดุเหลือใช้เป็น ปัจจัยการผลิต(ปุ๋ย)เพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุงดิน

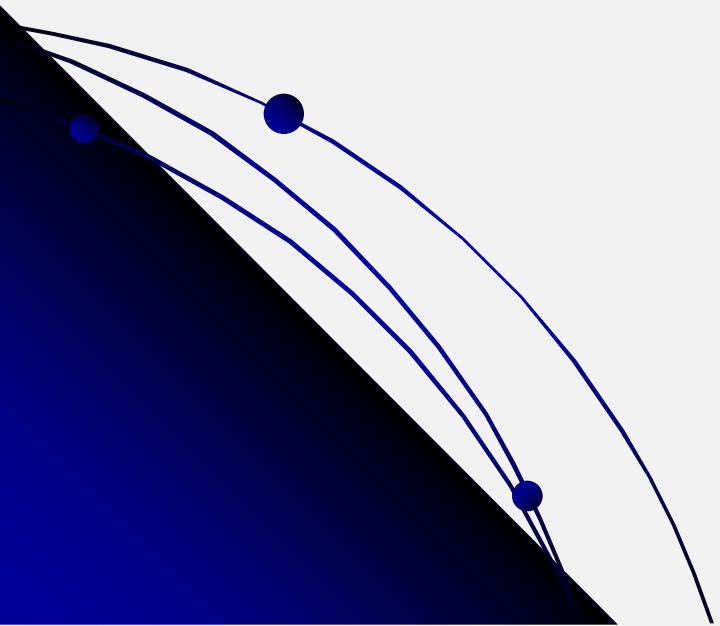
4. การเพาะเห็ดฟางจากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา

5. การปลูกไม้ผลสวนหลังบ้าน และไม้ใช้สอยในครัวเรือน

6. การปลูกพืชสมุนไพร ช่วยส่งเสริมสุขภาพ อนามัย

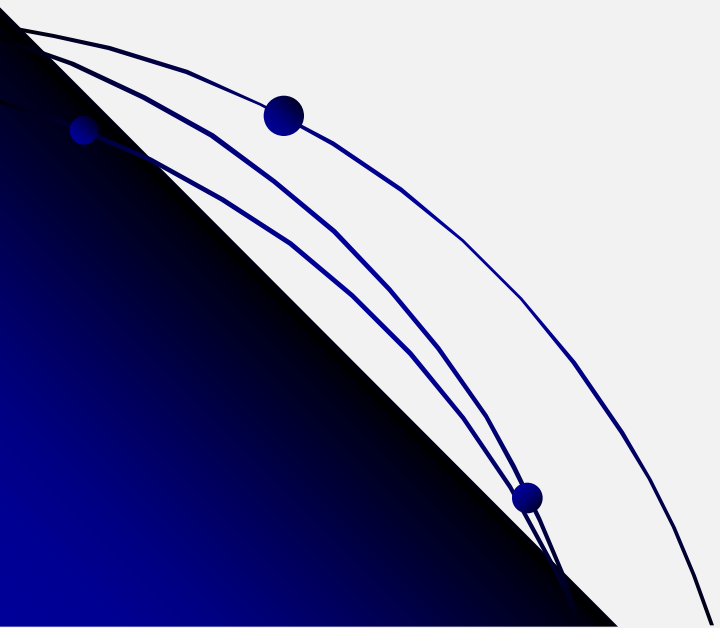
7. การเลี้ยงปลาในร่องสวน ในนาข้าวและแหล่งน้ำ เพื่อเป็น อาหารโปรตีนและรายได้เสริม

8.การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และไก่ไข่ ประมาณ 10-15
ตัวต่อครัวเรือนเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน โดยใช้เศษ
อาหาร รำ และปลายข้าวจากผลผลิตการทำนา ข้าวโพด
เลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่ เป็นต้น

9. การทำกำไรชีวภาพจากมูลสัตว์

การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

- ยึดหลัก พออยู่ พอกิน พอใช้
- ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ่มเฟือย ในการดำรงชีพ

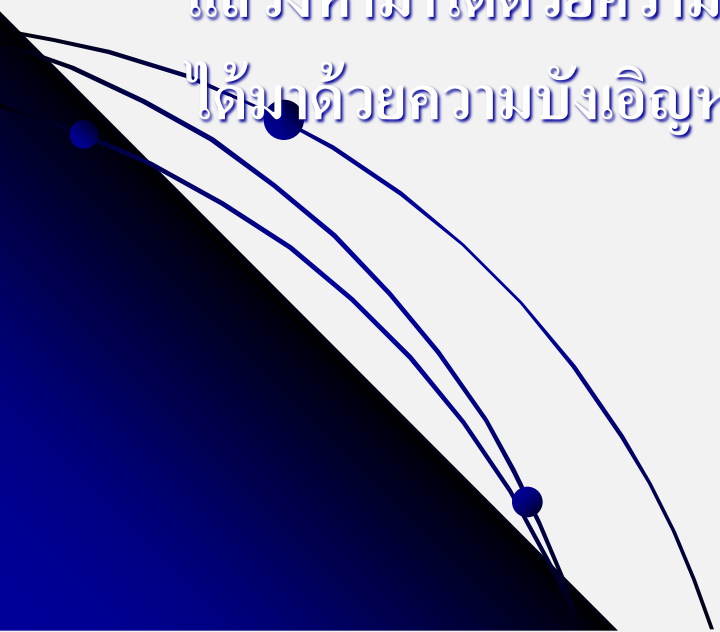
"ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง"

- ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริต

"ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบ และการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสำคัญ"

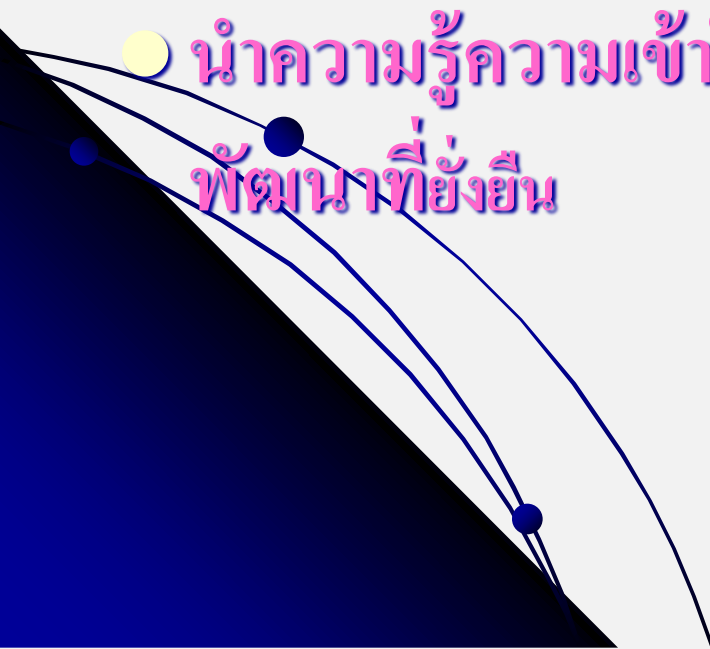
- ตะเลิการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในการค้าขาย
- ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

"ความสุขความเจริญอันแท้จริง หมายถึง ความสุข ความเจริญ ที่บุคคล
แสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่
ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดเบียนจากผู้อื่น"

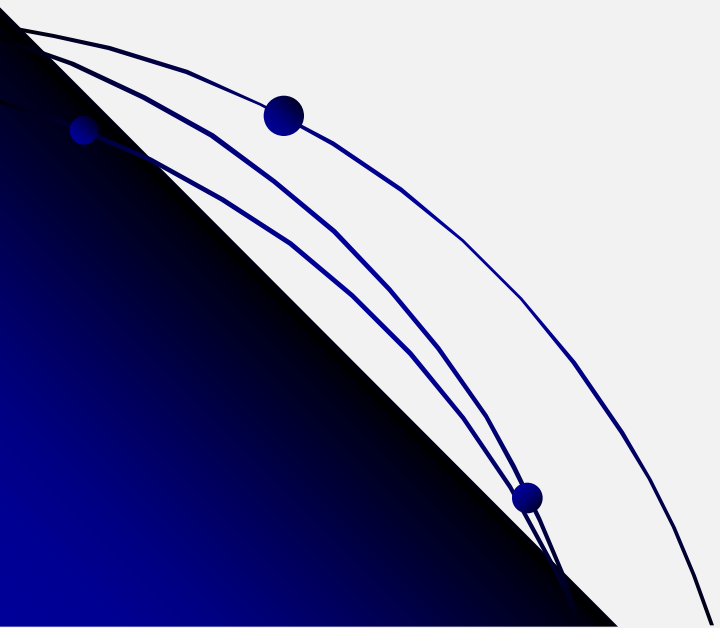

- มุ่งเน้นหาข้าวหาปลา ก่อนมุ่งเน้นหาเงินหาทอง
- ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขาย
- ภูมิปัญญาชาวบ้านและที่ดินทำกิน คือทุนทางสังคม
- ตั้งสติที่มั่นคง ร่างกายที่แข็งแรงปัญญาที่เฉียบแหลม
- นำความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อปรับวิถีชีวิตสู่การ

พัฒนาที่ยั่งยืน

ที่เหลือพิมพ์ไว้ให้คะ เผื่อ ผอ. จะเพิ่มเติม ข้อความ

แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “อยู่อย่างพอเพียง”

1. การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางดำเนินการดังนี้

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติม หรือจัดทำสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นตามข้อ 1.2

2. การจัดการเรียนการสอน

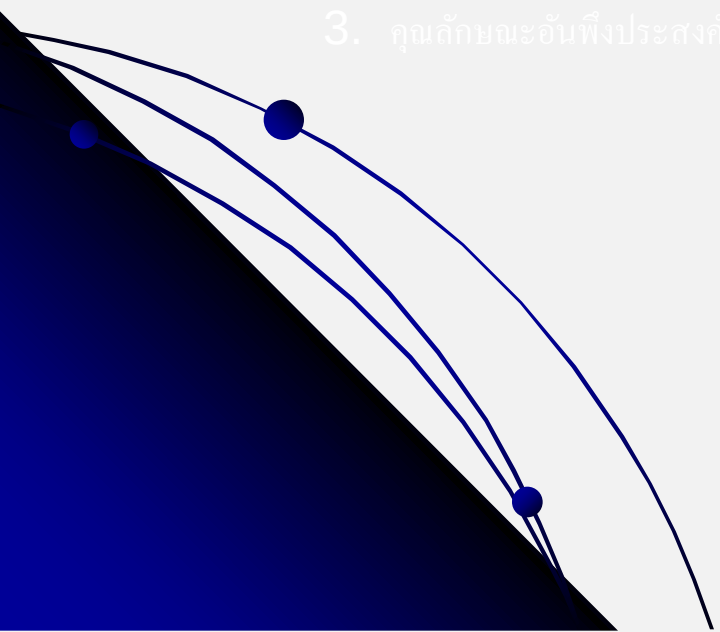
สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ให้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติคนที่เหมาะสม ในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริง ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษารายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2.3 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ทักษะกระบวนการ (Process)
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

จัดกิจกรรมหลากหลาย ปลุกฝังคุณธรรม เรียนรู้จากธรรมชาติ

จัดสภาพแวดล้อมลุ่มใจ

ทำงานเป็นกลุ่ม

สร้างจุดเด่น ช่อมจุดด้อย

ฝึกการพึ่งตนเอง ตามวัย

ใส่ใจนักเรียนเป็นรายบุคคล

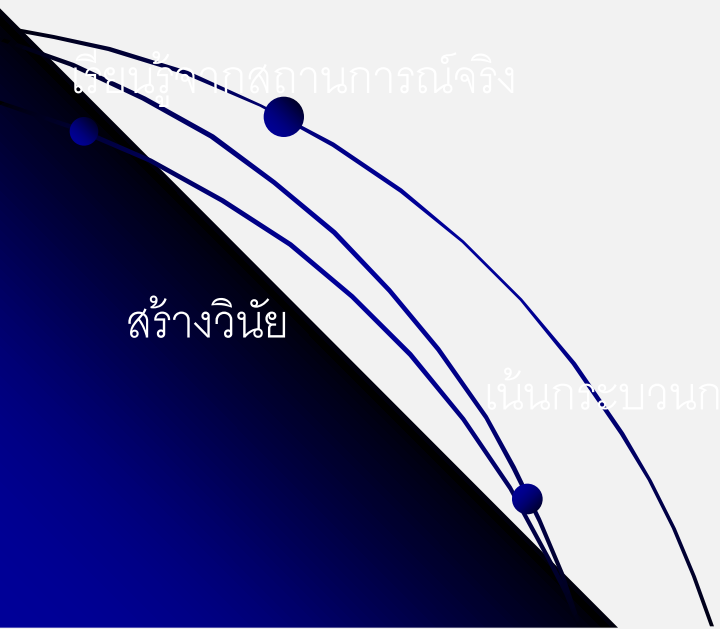
เรียนรู้จากสถานการณ์จริง

นักเรียนมีส่วนร่วม

สร้างวินัย

เน้นกระบวนการเรียนรู้

จินตนาการ

3. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังหล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

3.1 จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่มรื่น ประโยชน์ใช้สอยเป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

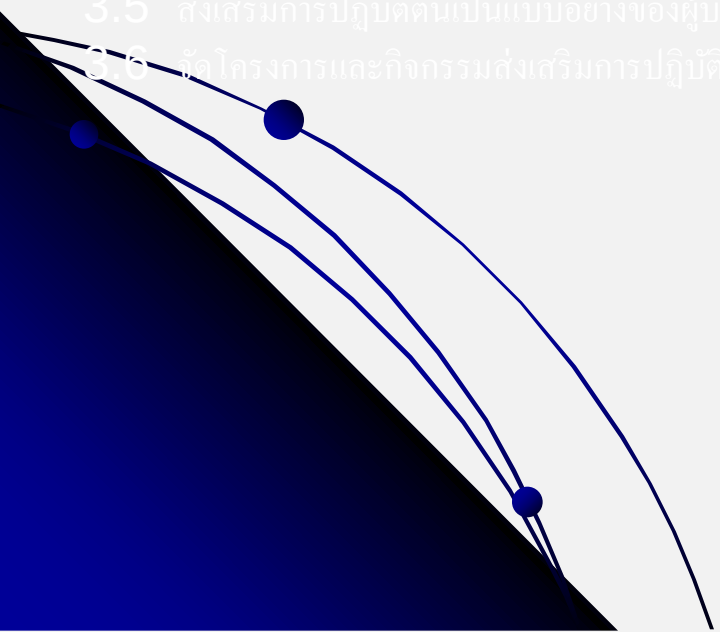
3.2 กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การมีวินัย การเข้าคิว การรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ

3.3 ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติกิจทางศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริม การแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ

3.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่างๆ การหาความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีและอื่นๆ

3.5 ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา

3.6 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา

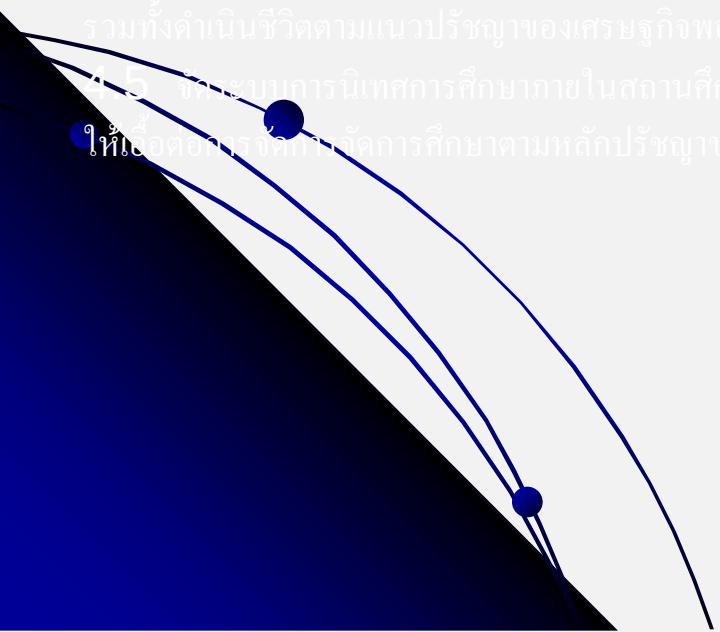
สถานศึกษา ควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

4.1 ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

4.2 กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

4.3 พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงและการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.5 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอน ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษา ควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน ตามแนวทางดังนี้

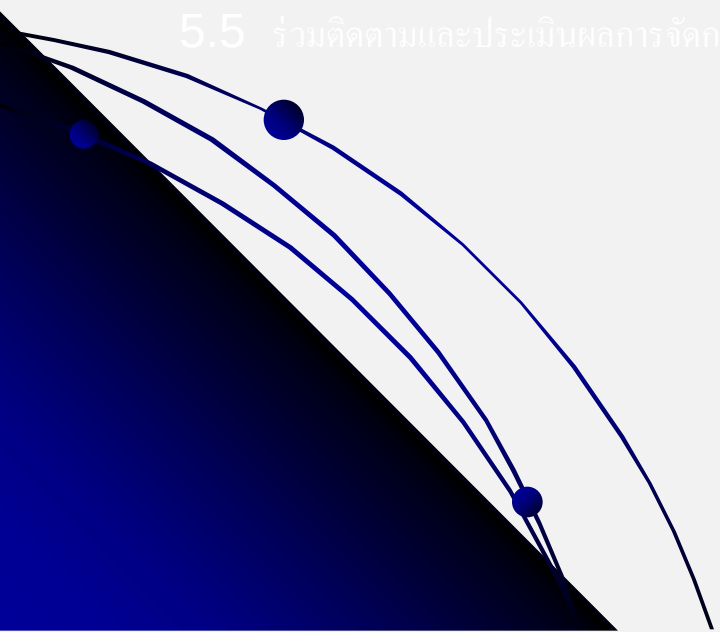
5.1 ร่วมกำหนดแนวนโยบาย และการวางแผน

5.2 ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

5.3 ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพและบรรยากาศภายในสถานศึกษา

5.4 ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ที่บ้านและสถานที่อื่น ๆ

5.5 ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

6. การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

6.1 ติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

1. ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน
3. การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
4. ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน

6.2 ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการ ขั้นตอน และกิจกรรมการดำเนินการในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดระบบบริหารจัดการ การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

6.3 จัดให้ระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษา การรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

